

SARJA etc.); l'arrel *šrk* sí que és molt important en àrab, antiquíssima i de vast descabellament, amb el sentit bàsic de 'repartir', 'compartir', 'cedir una part' (així ja a l'Alcorà: «to be a companion or sharer», «teilnehmen», Penrice, 72); si bé arriba a significar 'partir en dos' és sempre en el sentit bàsic de 'repartir' (no pas de 'fendre, trencar'): «participare», *RMa*, «dar a medias», *PAlc*: Dozy, *Suppl* I, 751-2. L'única possibilitat de partir d'aquest àrab vg. *sarrāqa* seria, doncs, si fos un mot d'origen oriental, no aràbic, que hauria pogut ser incorporat a aquestes arrels aràbigues de sentit ben diferent, i que només ben vagament s'hi acosten. En tot cas, però, no deu ser cap mot d'origen irani en àrab, car no hi ha en persa ni irani cap mot de sentit semblant en *sar*, *s-r*, o *š(a)r*- (Steingass, 15 Horn etc.).

D'altra banda el *Mohit* és un dicc. modern (a 1870) compilat a Síria. Aquesta és l'única raó que ens dona l'àrab per deixar encara oberta la possibilitat d'un origen oriental, car la major part dels mots vulgars registrats pel *Mohit* són de l'àrab vulgar de Síria. De tota manera, com també reconeix Dozy, no deixa d'incorporar alguns mots vulgars d'altres procedències, africana, magrebina etc. Des del punt de vista oriental i aràbic res no s'oposa a la suposició que aquest vulgarisme isolat en àrab sigui un mot propagat des del mossàrab i àrab vulgar espanyol.

Més raó per dubtar d'aquesta tesi ens la donen els dial. italians. Allí, en efecte, el mot que designa el 'xerrac', té forma quasi igual i no és pas un mot merament local, car està amplament difós pel Sud d'Itàlia, i no ben estrany a d'altres parts. Petrocchi el defineix «sega a mano piuttosto corta, larga quant'una mano, è con manico di legno». És ben conegut i documentat en primer lloc a Sicília *sirracu*, *sirraculu* (Traina), *lu sirrākulu* en el punt 851 de l'*AIIS* (sic.), i a les Lìpari *u sirrākku* «die Handsäge, der Fuchschwanz» (Coray, *VKR* III, 340), així com a Calàbria: *serracu* (Malara) o *sirracchiu* (Marzano), i Basilicata *sorrākku* «sega corta e lunga» (Matera, *ZRPh* xxxviii, 276).

Com que el mot s'ha arribat a estendre bastant més al Nord, ha estat estudiat per alguns lexicògrafs i dialectòlegs italians: Petrocchi dóna *saracco* com a terme de «legnaiuolo», però no n'hi ha cap documentació literària en llengua italiana (manca del tot a Tommaseo), i MLWagner i Ang. Prati estan d'acord a veure-hi un mot d'origen jargonesc: «gergo» (Wagner, *ZRPh* lxxiii, 208) i Prati l'estudià en el seu llibre *Voci di gerganti, vagabondi e malviventi*, p. 167. Certament es difongué més o menys cap al Nord. C. Merlo en donà notes en la *Fonologia del Dialecto di Sora* (132, n. 4) i *It Dial* xv, 140. Però essent mot de «gergo» es pot creure que hagi estat escampat pels obrers ambulants, *operai girovaghi* (reparadors de portes, adobacossis, estanya-paelles), estament tan pròsper a Itàlia; ha arribat fins a Niça: *sarac* «petite scie à manche» (Calvino), on és manlleu local italià (car res d'això no hi ha a la resta de la llengua d'oc, manca del tot en el *TdF*).

Merlo i Prati, a la recerca d'una explicació, tot re-

coneixent que *saracco* deu sortir de *sarracco* (*rr* simplificada dissimilatòriament per l'altra geminada), dubten entre dues idees: identificar-lo amb l'it. comú *saracca/salacca*, nom de peix (del grup del II SARGUS segurament), idea suggerida a Prati pel caràcter «gergale» del mot, però encara que allegui la «strettezza» del cos d'aquest peix, resta una idea semànticament fantàstica, suscitada per una paronímia estrictament italiana (sense enllaç amb el mot català i l'aràbic, ignorats per Prati i Merlo), o bé identificar *serracchio*, *saracchio*, «saracco» que ells també troben a Nàpols, amb *serrécchia* («falcino» a Sora i Nàpols) derivat de SERRA o de SERA: però aquí no es justifica ni la *á* ni la *-r-* de *saracco*, ni el gènere masculí.

Per tant, molt raonablement d'altres, com Coray, desentenen-se'n, i fixant-se en l'àrea del mot bàsicament suditaliana, l'han donat com arabisme. «àr. *sarrāqa* × II SERRA». Però aquests semblen creure que és un mot pròpiament aràbic i ben testificat en aquesta llengua, ignorant que en àrab és un terme merament local, modern i sense arrel. En definitiva, també fóra possible que en el Sud d'It. provinguí del mossàrab i català, difós des del català de Sicília, puix que a Itàlia no se'n tenen més que dades recentíssimes i més o menys ajargonades. Quasi sembla terminant el contrast entre les dades filològiques: en català el mot es documenta en massa des de 1388 i d'un cap a l'altre del domini; en italià extensament, però només des de 5 segles més tard; en àrab només des de 1870 i en una font siriana única. Tanmateix és cert que la coincidència geogràfica entre el dialectalisme italià i el localisme aràbic de font siriana, ens impedeix de donar per closa la qüestió i invita a fer més recerques de la banda oriental.

DERIV.: *Xerracada Xerracador*.

1 *La Serreta Pastora*, i en els altres tres es tracta d'un NP, segurament un propietari o llaurador local: *serra de Tena*, *serra de Vallente* (mapa IGC 3° 11 × 39° 03); *coto i serra de Borrego* (3° 11 × 39° 03): en aquest, doncs, mer annex d'un «coto» o sigui un tancat d'arrossal, necessàriament pla i més aviat pregon. — 2 Cf. *Jud*, *Ltbl.* xxix, 335, n. 5, cridant l'atenció sobre la necessitat de separar de *serra* en el sentit de 'congost', 'barrancada', en el qual ve del verb SER(R)ARE 'estrènyer'. — 3 Almenys en parlars fronterers de l'occità: uns versos, on es parla de partir *dei sére dei isazal* 'partint de les altures de Chiazale', en el parlar, més aviat valdès que piemontès, de Casteldelfino. — 4 «Amilcar les fit cerner pas ses éléphants et toute son armée, et tuer jusqu'au dernier — ils étaient plus de 40.000 —, à l'endroit appelé *la Scie*, qui avait reçu ce nom à cause de la ressemblance extérieur avec cet instrument» = «ἀπαντας δέφθειρε... περὶ τὸν τόπον τὸν Πριόνα καλοῦμενον, ὃ συμβαίνει διὰ τὴν ὁμοίτητα τοῦ σχήματος πρὸς τὸν εἰρημένον ὄργανον ταύτης τετευχέναι τῆς προσηγορίας» —

5 De més a més se cita (Liddell-Scott) un passatge dels *Illyrica* d'Apianus, on es parla de *λόφοι*, o turons, dentats com *πρλονες*. D'aquí ja no resulta tan